

Abstrakt

Přestože je geografické myšlení často označováno za jeden z hlavních cílů geografického vzdělávání, je s ním spojeno několik nejasností a problémů. Hlavním záměrem této disertační práce je prostřednictvím tří vytyčených cílů reagovat na vybrané nedostatky, a napomoci tak doposud nedostačujícímu procesu konceptualizace a rekontextualizace geografického myšlení do geografického vzdělávání. Stanovenými cíli předkládané disertační práce je (1) systematizovat a konceptualizovat dosavadní poznání v problematice geografického myšlení v geografickém vzdělávání a jeho dílčích aspektech; (2) empiricky ověřit, zda, a případně jak, u budoucích učitelů geografie dochází k rozvoji geografického myšlení či jeho dílčích aspektů; a (3) dekonstruovat geografické myšlení do dílčích aspektů rozeznatelných učiteli a na jejich základě identifikovat a navrhnout postupy, které vedou k jeho rozvoji.

Naplnění takto rozmanitých cílů přirozeně vyžaduje aplikaci širokého spektra výzkumných metod. V rámci teoretické části práce je nejdříve využita podrobná systematická rešerše ukotvená metodikou PRISMA. V empirické části práce jsou následně využívány metody jak kvantitativní (dotazníkové šetření – deskriptivní, explorační i inferenční statistika), tak kvalitativní (polostrukturované interview – tematická analýza).

V rámci výzkumných zjištění této disertační práce dochází k jednotnému zarámování a klasifikaci dosud nepřehledné spleti způsobů konceptualizace geografického myšlení. S ohledem na identifikovaná pojetí geografického myšlení a jejich celkovou nejednotnost je formulováno několik doporučení pro budoucí výzkum této problematiky. Výsledky mimo jiné empiricky potvrzují nedostatečný důraz na rozvoj dílčích aspektů geografického myšlení ve výuce geografie u budoucích učitelů geografie a přináší doporučení, jak danou situaci řešit. V neposlední řadě tato práce poskytuje dekonstrukci geografického myšlení do dílčích aspektů, doplněnou o diskuzi a návrhy příkladů a strategií pro jeho rozvoj.

Jednotlivá výzkumná zjištění, výsledná doporučení a závěry jsou dostupné napříč šesti odbornými publikovanými články, ze kterých se tato disertační práce skládá. Výstižný popis a představení těchto článků jsou uvedeny po představení teoreticko-metodologických východisek (Kapitola 2 a Kapitola 3), tedy ve čtvrté kapitole – Portfolio předložených článků.